Број 281. У Новом Саду, у четвртак 21. децембра 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Појединн бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Појединн бројеви стају 10 потура.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са 1. јануаром 1901. ступа „Застава“ у своју **XXXVI. годину и излазиће** као и до сада **6 пута недељно,** а то је сваки дан осим понедеоника и дана после празника.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке На сваки начин, имаћемо пред очима народне интересе. У послу око издавања овог листа, могу нам помоћи пријатељи странке и „Заставе“ ако се постарају да њихова сарадња буде још обилатија и да нам стеку нове претплатнике.

Обраћамо нарочиту пажњу на „Заставине“ народне бројеве од петка. Ти бројеви се удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје 4 круне годишње, а на три месеца 1 круна

Иначе је цена „Застави“: 28 круна годишње, 14 круна на по године, 7 круна на четврт године, а 2 круне и 40 потура на један месец.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

Нови претплатници, који своју претплату за I. четврт пре нове године пошљу, добиваће лист до краја ове године бесплатно.

По решењу средишњег одбора радикалне странке, чији је орган „Застава“ лист се никоме **не сме** давати на вересију.

У Новом Саду, 15. децембра 1900.

Уредништво и администрација „ЗАСТАВЕ“.

Сетимо се наше браће.

Ако икада Енглезима пође за руком да победе и подјарме Буре у јужној Африци, биће: тешко побеђенима! Али им никада не ће бити онако тешко, као што је нашој браћи у Старој Србији и Македонији.

Ако Кина, на коју је данас навалио „цео свет“ прими понуђени јој срамни уговор, пропиштаће као гуја у процепу, али јој ни онда не ће бити тако тешко, као што је тешко нашој браћи у Старој Србији и Македонији.

Ни у Азији, ни у далекој Африци, нема народа, који онолико пати и страда, као наша браћа у Старој Србији и Македонији. Па чак у Сибиру и Каледонији где ради казне шиљу највеће злочинце, није ни из близу тако страшно као што је тешко нашој браћи у Старој Србији и Македонији. У Старој Србији и Македонији је народ исто тако лишен сваке политичке слободе, као онај у Сибирији и Каледонији. А међутим су злочиначке колоније у Сибирији и Каледонији много јаче заштићене у личној слободи, но наша несретна браћа у Ст. Србији и Македонији.

Кад која од великих сила има у којој удаљеној прекоморској држави само неколико стотина својих суплеменика, она одмах тражи заштиту за те своје суплеменике, баш и кад нису њезини поданици. А шта раде српске државе за ону несретну своју браћу у Старој Србији и Македонији?

Ако се не варам, био је Милутин Гарашанин први, који је измислио фразу, да Србија треба да буде потпуно коректна. А то је значило, да треба да ћути и трпи све, што год постоји, јер наопако ако неко помисли о њој, да жуди за неким променама, и да хоће да ствара нека питања.

Да чудне коректности! Коректност је оно, што је право, поштено и човечно. И каква је то жалосна коректност угушити сваки осећај за својом браћом, и не хтети казати истину. Бајаги! Ако независне српске државе и ћуте, зар има икога у свету ко ће веровати, да им је то од срца.

Ево улазимо у XX. век. О свему се говори, претреса, само је цео свет заборавио на нашу браћу у Старој Србији и Македонији. Нема никога да избаци то питање на среду са оном енергијом и истрајношћу, како би то било потребно.

Троше се паре из разних фондова на стране листове, и употребљују се сви начини, да ти листови хвале поједине владе, али нема пара, нема начина да се заталаса питање наше браће у Старој Србији и Македонији, и да се никако не скида са дневног реда.

Сва се борба концентрисала око тога хоћемо ли у Македонији и Старој Србији имати једног попа више ил мање. Но, па и то је нешто, али да се цео уплив троши скоро само на то — смешно је.

У последње време се јако говори о неким тајним савезима. Говори о савезу између Турске и Румуније у одбрани целокупности — Турске. А говори о тајном савезу између Србије и Бугарске у погледу автономије која треба да се подели Ст. Србији и Македонији. Па онда се износи, као да је тај савез склопљен и о подели тих земаља — у згодно време. Бугарска да добије Македонију (докле допире она, не каже се) а Србија Стару Србију. (И опет се не каже дакле допире.) Ми не верујемо у истинитост тог савеза, нарочито не у оној форми како га доносе неки листови. Ал да је савез потребан, то је јасно, и то не само између Србије и Бугарске, него и међу осталим балканским државама.

Могу да буду потребни и тајни савези, али има једна тачка која треба да буде — јавна. А та је: одлучан захтев, да се нашој браћи у Старој Србији и Македонији безусловно олакша положај и даду им се права и створи заштита, која одговара — људима. Тај захтев би требале да истичу свуда и у свакој прилици у првом реду српске независне државе: Србија и Црна Гора. Па ако и нико не ће у тај савез, њихова је дужност да то учине.

То је коректност. То иште од њих и човечност њихова и срце њихово, па чак и хладна политика њихова. Њихова је дужност, да то питање не силази са дневног реда.

Има стотину повода и Србија и Црна Гора, да то питање изнесу ако мора бити, пред хагски међународни суд. За кога је он тамо?

Ми у ту установу, каква је данас, не покажемо многе наде, али треба питање наше браће у Старој Србији и Македонији изнети пред најширу јавност. Овако чисто изгледа, као да је оно несретно стање у Старој Србији свакоме право.

Нема државе у Европи, нема државе на свету, где је стање грозније но у Ст. Србији.. То питање има првенство. Треба тражити начина, да се оно прво изнесе пред међународни суд.

Или зар то није коректно? И никакав корак Србије и Црне Горе у интересу на-

ПОДЛИСТАК.

МЕДВЕД.

(ГРОТЕСК У ЈЕДНОМ ЧИНУ.)

АНТОН ЧЕХОВ.

(Свршетак.)

Гђа Попов. Добро . . . (Звони.) Лука, изведите овог господина напоље!

Лука. (Пође на Смирнова.) Господине, идите, кад вам се заповеда! Шта ћете овде...?

Смирнов. (Скочи.) Језик за зубе! С ким говориш ти? Сад ћу те сможђити!

Лука. (Хвата се за срце) Праведни Боже! (Пада на столицу.) Ах, мени је зло, не могу да дишем!

Гђа Попов. Где је Даша? Даша? (Виче.) Дашо! Пелагија! Дашо! (Звони.)

Лука. Ах, сви су отишли у јагоде... Ни ког нема код куће! Мени је зло! Воде!

Гђа Попов. Чистите се одавде!

Смирнов. А не би л' хтели бити мало учтивији?

Гђа Попов. (Стискује песнице и лупа ногама.) Ви сте један грубијан! Сурови медвед! Једна ругоба!

Смирнов. Шта, шта а сте казали?

Гђа Попов. Казала сам да сте медвед, ругоба!

Смирнов. (Смирнов брзо дође до ње.) Али молим вас, с каквим правом вређате ви мене?

Гђа Попов. Да, ја вас вређам. Па шта онда? Ви мислите, да се ја вас бојим?

Смирнов. А ви мислите, да као појетично створење имате права, да вређате некажњени? Ја вас позивам на мегдан!... Ево...!

Лука. Милостиви Боже! Воде!

Смирнов Ми ћемо поделити мегдан.

Гђа Попов Зар ви мислите, да се ја вас бојим, што имате снажне песнице и врат као у бика? Ви грубијану један!

Смирнов Себи руке! Ја не допуштам никоме, да ме вређа, и нећу пазити на то, што сте ви женско, нежно створење једно!

Гђа Попов. (Труди се, да га надвиче.) Медведу! Медведу! Медведу!

Смирнов. Време је, да се најзад прекине са старим предрасудама, да је само човек дужан, да даје задовољења због увреде. Ако ћемо равноправност, онда, до сто ђавола, равноправност у свему! Себи руке!

Гђа Попов. Ви хоћете мегдан да делите? Молим!

Смирнов. Одма!

Гђа Попов. Одма! Мој муж је имао пиштоље. . Ја ћу их одма донети. (Пође брзо и окрене се.) О, с каквим уживањем ћу да вам сјурим куглу у то безобразно чело! Ђаво да вас носи! (Оде.)

Смирнов. Убићу је као шеву! Нисам ја жутокљуни младић, ни сентиметално штене какво! Ја не знам за нежна створења!

Лука. Бађушка (пада на колена), смилуј се мени старцу, укажи ми милост, па иди одавде! Ти си учинио, да у мало не умрох од страха, а сад би још да делиш и мегдан!

Смирнов. (И не слуша га.) Мегдан делити . . . у том лежи равноправност, еманципација. У томе су оба рода једнака. Убићу је из принципа. Али шта може да каже човек за такву једну женску (подражава) која вели: »Ђаво да вас носи! Ја ћу да вам сјурим куглу у то безобразно чело!« Шта да каже човек ту? Са свим се распалила, очи су јој севале . . . она је примила позив. Тако ми части, сад први пут у свом животу видим овакву женску!

Лука. Бађушка, иди! иди одавде!

Смирнов. То је жена! То ми се допада! Права жена! Та није мека као тесто, но жива ватра, барут, ракетла! Било би је штета убити!

Лука. (Плаче.) Бађушка, иди...

Смирнов. Баш ми се допала! Одлучно ми се допала! Допала ми се, ма да има јамице на образима. Ја сам шта више готов, да јој гледам кроз прсте . . . а прошао ме и бес . . . ванредна жена!

Гђа Попов. (Долази с пиштољима.) Ево пиштоља . . . али пре но што ћемо делити мегдан, покажите ми, молим вас, како се пуца!... Ја још за свог живота нисам имала пиштоља у руци.

ше несретне браће није коректан?! Онда је сигурно коректно то, да у Старој Србији и даље туку нашу браћу из пушака као — врапчиће?!

Нови Сад, 20. децембра.

Нове државне уредбе у Црној Гори. Са Цетиња јављају, како се тамо чуде, што је страна штампа тако мало опазила и проговорила о завршним речима кнеза Николе, којима је он примио понуђену му титулу „краљевско височанство.“

Те речи гласе дословце овако: „Опште државно уређење Црне Горе, које се постепено развијало из свога првобитног облика, има да се установи на савршенијој основи према данашњијем и будућијем потребама земље. Већ сам дао наредбе Моме Државном Савјету, којему изјављујем Своје високо задовољство и признање на вјерности и ревности његовој, по којима ће ново уређење, ако Бог да, скоро ступити у живот.

Боже дај, ово данашње дјело и свако по данас, било у добри час и за срећу Нашега народа!“

Као што се види кнез Никола обричe нов систем и нове установе, које одговарају данашњим и будућим потребама земље. Уверени смо да ће сваки Црногорац и сваки пријатељ Црне Горе рећи на ово: У добри час!

Писмо из Србије.

Београд, 18. децембра.

Недавна проневера у Народној Банци изазвала је узбуђење и забринутост сваког мисаоног грађанина у Србији. По унутрашњости земље „расправљало се то питање живље но и у самом Београду. Људи се питаху: како да управа Народне Банке буде тако лабава у прегледу благајне, кад су њени изасланици свима новчаним заводима у Србији препоручивали највећу обазривост у томе погледу. Узбуђеност и нерасположење распрострто је на све класе занимања и положаја, па сљедствено и на саме полицајске органе у Београду и унутрашњости.

Трагало се за пок. Илијћем на све стране, само да се он пронађе. У том трагању губило се све друго из вида и ако је наша штампа скретала пажњу полиције на неке београдске Гаване, који су гори и опаснији од Бонтува и Бркића.

И ако је Народна Банка установа целог народа српског, опет се иследна власт није требала окомити само на Илијћа, за то, што је он главни кривац. Шта је с онима, који су намерно и с предрачуном били с Илијћем у свези. Зашто да нашу полицију преухитри суседна полиција, која је у Панчеву притворила толике кривце за убиство пок. Илијћа. Зар се наша полиција задовољила мртвим Илијћем. Зар се његова смрт не треба да обелодани?!

Ми мислимо, да је иследна власт за то, да по кад кад и мртвоме уста отвори.

Пре је било питање: да ли је само Илић главни кривац, или и они који су с њиме водили трговину узимајући у залогу артије од вредности, знајући, да су исте Народне Банке а не Илијћеве.

Сада је питање: да ли је суседна полиција у Панчеву затворила праве убице Илијћеве или се иза њих крије какав београдски Гаван, коме је био рачун да Илијћ буде мртав.

Ово питање треба бар да реши наша полиција, те да не чека, да суседна полиција и ту тајну открије.

Политички преглед.

Српско-бугарски савез. Румунски лист „Peninsula Balcanica“ доноси сензацијону вест о српско бугарском савезу, који је утаначен по мишљењу тога листа, овако:

1.) Обе државе се обвезују, да траже за Мађедонију и Стару Србију самоуправу, за коју ће јамчити велике силе.

2.) Управник за обе провинције има се бирати посреством плебисцита.

3.) Утицај обеју држава има се вршити тако, да у случају потребе, Стара Србија припадне Србији, а Мађедонија Бугарској.

4.) Обе државе се обвезују, да ће употребити све своје силе против треће државе, која би намеравала да дели Мађедонију.

Рат између Енглеске и Транзвала. Бечка „Нова сл. Преса“ а поред ње и некоји будимпештански листови доносе врло занимљиву вест. Ту вест добише из Вел. Сибиња и у њој се јавља, како се у оној околини појавише агенти, који не само да купују коње за Енглеску већ купују и људе, који ће ићи у рат против Бура. Свакоме дају 800 фор. капаре, који се потпише, да ће ићи у јужну Африку. И ти листови одлучно позивају угарску владу, да стане том трговању душа на пут. Јер то не само да је повреда међународног закона, већ је и понижење за Угарску. Јер продавати коње Енглезима за рат још се може сватити, али продавати душе то је модерно трговање с робовима, које је највећа поруга за једну независну хришћанску државу.

Вест Киченерева о поразу енглеске војске у Хелвецији бацила је енглеске политичаре у велику бригу. И „Дели Мељ“ један од најугледнијих енглеских листова пише, како је сада јасно да се војска енглеска у јужној Африци мора јако појачати. Све је тамо у опасности, а крај рату не може се још догледати. Бури су продрли у Кап још даље на исток и запад, где им се придружују многи усташи. И речени се лист нада да садањи ратни министар неће поћи за заблудама својих бивших колега већ неодложно учинити све да се за сада бар 50.000 војника пошљу у јужну Африку.“ — Само за чудо, да ниједан енглески лист не износи, откуда тај војни министар да набави нову војску. Но ваљда су за то енглески купци душа и дошли к нама у госте, а без сумње ће својом посетом усрећити и друге државе.

У Капу је стање врло опасно по Енглезе. Уапшење најугледнијег Африканда Теватера узрујало је и оне најумеренije. Енглеске власти прибегле су тамо најокрутнијим мерама. Опсадно стање које је проглашено над целим северним Капом протеће се и над остале крајеве. Силна апшења су на дневну реду, а још многа су у изгледу. У срезовима где је проглашено опсадно стање покупљено је све оружје које се могло наћи. Све то је Африканде јако ускомешало, а енглеске власти као да намерно иду за тим да у Капу изазову општи метеж, те су поред својих најсуровијих мера још одликовали Капског гувернера Милера височанским одличјем, који је због своје суровости и насилничке нарави јако омражен. И је ли чудо онда, што се Африканди у великом броју дижу и ступају у бурске редове.

Бури успевају на свима линијама. Заузимају енглеске најјаче положаје, заплењују им рану и џебану, хватају железничке возове, руше железничке путеве и телеграме, а бацају у ваздух ћуприје и тунеле.

Из Хага јављају да је тамо приспео бурски командант Бота брат главног заповедника бурске војске Луја Боте. И он је донео Кригеру врло важне списе од председника Стејина и подпредседника Транзвала Шалк-Бургера. У овим списима износе врло повољан положај Бура на ратном попришту.

Рат између Кине и удружених сила. Из Пекинга јављају, да је кинеска влада усвојила услове мира у заједничкој ноти и објавила примирје. Уједно је наложила својим заступницима, да се упусте у претрес појединих тачака у заједничкој ноти, и да гледе да постигну што повољније услове по Кину, нарочито да се ограничи број страже, која ће чувати посланства, за тим да буде што мање војничких постаја дуж железнице, и најпосле да се утврђења не поруше, већ да се само обезоружају. Сада се испоставило, да се у заједничкој ноти заступника тражи, да се разоре и утврђења Пејтанга и Шанхајквана, а не само она између Пекинга и мора. Уједно се у ноти тражи, да од сада управа соли, опијума и дувана-ликина буде у страначким рукама, а не у кинескик, као што је то до сада било. Нарочито је

Лука. Боже, буди нам милостив и спаси нас! Идем да дозовем баштована и кочијаша... Од куд нас само снађе ова беда? (Одлази.)

Смирнов. (Гледа пиштоље.) Видите има разне врсте пиштоља... Има посебни пиштоља за мегдане од Мортимера с капслама. Али ово су револвери Смитова и Весонова система с три коморе и екстрактором... дивни пиштољи! Оваки пар пиштоља вреди најмање деведесет рубаља!... Овако се, држи револвер... (У страну.) Те очи, очи! Ватрена жена!

Гђа Попов. Овако?

Смирнов. Да, тако... онда ћете повући ороз... овде... Тако ћете натегнути... Главу мало натраг... Испружите руку са свим! Тако... па онда повуците овим прстом ово, и то је све. Али главно је, да не будете узбуђени, да не хитате, но полако да нишаните и пазите, да вам рука не задрхће.

Гђа Попов. Добро. У соби је тескобно за пуцање, хајдмо у башту!

Смирнов. Хајдмо! Али вам кажем, да ћу ја пуцати у ваздух.

Гђа Попов. Но, само то још треба! А зашто?

Смирнов. Зато, што... што... ал' то је моја ствар, зашто?...

Гђа Попов. Ви сте се поплашили! Шта? А-а-а? Не, мој господине, само никаква измотавања! Молим, извол'те за мном! Ја се нећу пре умирити, док не видим да је пробијено ваше чело, оно чело, које ја тако мрзим. Ви се плашите?

Смирнов. Да ја се плашим.

Гђа Попов. Ви лажете! Зашто не ћете да се бијете?

Смирнов. Што... што... што ми се допадате.

Гђа Попов. (Јетко се смеје.) Ја му се допадам! Он се усуђује да каже е му се ја допадам! (Показује на врата.) Идите!

Смирнов. (Ћутећки меће пиштољ на сто, узима шешир и полази; код врата стане; за по минута гледају једно на друго ћутећки, затим се он приближи неодлучно.) Чујте ме... јесте ли још љути?... И ја сам се био врашки ражљутио, али само добро ме разумите... како само да кажем?... Ствар је у овоме... такве ствари управо... (Виче.) Та да, јесам ли ја крив, што ми се допадате? (Узме столицу за наслон, али столица пуче и раздвоји се.) Ђаво ће да зна, какав вам је то намештај! Ви ми се допадате! Разумете ли ме? Ја... ја сам скоро заљубљен!

Гђа Попов. Идите од мене! Ја вас мрзим!

Смирнов. Боже! Каква жена! Ја још никад не видех што слично томе! Ја сам изгубљен, разорен! Ја сам пао у клопку као какав миш!

Гђа Попов. Идите, или ћу пуцати!

Смирнов. Па, пуцајте! Ви не можете замислити, каква би то срећа била, умрети пред погледом овакви дивних очију, умрети од револвера, што га држи та лепа мала рука... Ја сам ван себе! Размислите и одлучите се одма, јер ако сад одем од вас, нећемо се никад више видети! Одлучите се, реците!.. Ја сам племић, угледан човек, имам десет хиљада годишњег прихода... Згодим куглом из пушке новац, кад се баци у висину... Имам дивне коње. Хоћете ли да будете моја жена?

Гђа Попов. (Срдито маше револвером.) Себи руке! Да пуцамо!

Смирнов. Ја сам сишао с ума... Не знам ништа Слуге! Воде!

Гђа Попов. (Виче.) Себи руке!

Смирнов. Ја сам изгубио памет... ја сам се заљубио као какав голобради дечко, као луда каква! (Он је узе за руку, она дрекну од бола.) Ја вас љубим! (Клекне.) Ја вас љубим, како још никад нисам љубио. Дванаест женски сам окошарио изневерило ме је њих девет, али ни једну од њих нисам тако љубио, као вас што љубим. Ја сам побеђен, изгубљен, клечим као луда и нудим вам своју руку... Срамота! За пет година се нисам заљубио, па сам се поносио тиме, а гле сад како натрчах, као руда на брег! Ја вам нудим своју руку. Да или не? Не ћете? Па, онда нећемо! (Устаје и брзо јури вратима.)

Гђа Попов Чекајте!..

Смирнов. (Застане) Но?

Гђа Попов. Ништа... Можете ићи! У

претеран захтев одштете, јер само фрацуски мисионари траже 50 милиона франака. Белгија тражи 100 милиона франака одштете за порушену железницу од Пекинга до Ханкова, за убиство многих мисионара и за попаљене зграде мисионарске. Француска и Русија потпомажу тражбине Белгије. — Из Пекинга јављају да је Ли-Хунг-Чанг озбиљно оболео, и да му неће преостати друго, већ да своју пуномоћ пренесе на принца Чинга, док му кинеска влада не одреди и изашље заменика.

Гардисте.

(Из београдског живота.)

Под овим насловом написао је уредник Мартин Молнар у 1. броју „Мађар Хирлап"-а, сећање на догађај, који му се догодио у Београду августа месеца тек. год.

Ствар се тиче Марка Цинцар Марковића, који је затворен због анонимних писама, а тиче се и многог другог чега. Ко то прочита, мора мало стати па мислити...

Молнар прича, како је био после последњег изненађења у Београду. Баш се краљ спремаше у сватове. Писац га је једном видео на улици, краљ беше опкољен гардистима, путеви затворени жандарима. И зачудио се и питао се: — Зар је ово потребно?

Кад је краљ Александар ишао у стан своје веренице, гардисте су затвориле пут и Молнар је први пут видео пуковника Цинцар-Марковића, који не само што га не хтеде пропустити, но му и не одговори на његову молбу. Претварао се, као да не зна никаква друга језика осим српског.

У вече је Молнар вечерао са својим друштвом у гостионици, кад му око поноћи дође послужитељ и замоли га, да пређе са друштвом у другу собу. Волео би да се куцне с њим. Уједно му предаде карту на којој је писало: Mark Markovics colonel aux gardes du corps dé La Majesté.

Молнар пређе у другу собу и изненадио се, кад виде неколико гардиских офисира, а међу њима онога, који му је оног дана пречио пролаз и градио се, да не зна друкче но српски. То беше пуковник М. Цинцар-Марковић.

Он се извинио на француском језику због оног, што се јутрос догодило, али — служба је служба. Драгоцени живот краљев светао је свакоме Србину, а камо ли тек краљевом гардисти. Оно је, дакле, било у служби краља, а сад ће му бити мило, да попије са господом чашу вина: „A la sanité du roa!". (У краљево здравље).

Зазвечаше чаше и за тим се пило даље. Цинцар-Марковић је много, врло много пио. Говорио је о краљу и двору и што је више пио, све је јаче ишчезавала поданичка љубав у гардиста, док напослетку из Цинцар Марковића не изби срце на језик:

— Шта краљ, узвикнуо је, који нам је донео на врат жену, која беше собарица, шта ли, код његове матере. И та да нам заповеда. Знате ли, господине, шта траже од нас! Траже да одједаред ишчупамо из себе оно, што нам је у крви, и да истиснемо из срца нашег оног човека, који нам је кроз цео живот наш био господар и то прави господар. И окренемо душу, и што је била љубав тамо да дође мржња. Желе да га отерамо, а место њега да подигнемо на своме штиту, женску сукњу, и да се од сада њој молимо. Лепа комедија!

За тим је пио даље. Па онда причаше најинтимније ствари из двора, и суровo је каљао све, што год стоји близу конака. Па онда удараше песницом о сто и викаше: Све смо ми то гледали, све ми то знамо, ал се кладим да ће бити друкчије. Писац завршује овако:

У тихој септембарској ноћи, кад већ поче да свањива, прошао сам поред двора. И искрено сам жалио оног крунисаног господина, на кога пазе онакви, као што је Цинцар-Марковић.

* * *

Ми не узимамо сваку ову реч за готов новац. Претпостављамо да има и дотераног. Али на овом месту нас се најмање тиче баш М. Цинцар Марковић. За нас је главно, што је у опште слика верна.

Благо краљу, који се ослања на народ а не на гардисте. И који се чува дворских ласкаваца и пузаваца. Стари режим у Србији растерао је далеко, па чак и на дну тавница све што је честито и поштено, а окружио се само ласкавцима и улизицама.

И је ли онда чудо: „Да невера се ди уз колено, испод скута пије хладно вино?"...

Боље је чак и 50 отворених незадовољника, него и један овакав пузавац.

По себи се разуме, да ми са свога гледишта, (које не тежи за осветом) не кривимо неспособне и глупе Генчиће, тако исто не кривимо ни Цинцар-Марковиће. Да их нису сејали, не би били ни ницали.

Вести из места и са стране.

Посвећење новог бањалучког митрополита. У недељу је у Бањалуци посвећен митрополит бањалучки Летица. Царски комесар је био земаљски шеф барон Апел, а посвећење су обавила три српска босанска митрополита. При свечану обеду здравио је сарајевски митрополит Мандић цариградском патријарху, који се „толико брине" за српску цркву. За тим су пале здравице Калају и барону Апелу за њихове „велике заслуге" са српски народ Босне и Херцеговине. Католички владика Марковић здравио је новом бањалучком владици, истакавши „лепу слогу" између православне и католичке цркве у Босни и Херцеговини.

Рошфор у корист Бура. Рошфор је у свом листу „Intransigeant" штампао позив на све издаваче европских и американских новина и председнике свих бурских комисија. У позиву том предлаже Рошфор, да се сви они искупе на неутралну земљишту у конференцију, те да пораде у корист јужноафричких република, које не ће да помогну државе. Ту да се оснује „одбор справедљивости и слободе", који ће заједно с конференцијом порадити на одржању Бура. Рошфор мисли, да би тај састанак најбоље било држати у Швајцарској, а и скупљен новац у корист Бура, да се уложи у један од швајцарских новчаних завода.

Нагло развијање Будимпеште. У Будимпешти довршен је најновији попис душа и из њега се види, како је Будимпешта са становништвом јако напредовала. Године 1810. било је у Пешти 60.259 душа; год. 1841. већ 107.240 душа; год. 1881. 370.767; године 1891. достигао је број душа 506.384, а данашњи попис душа избацио је цифру од **693.432**. Дакле од последњег пописа 1891. год. до данас порастао је број душа у Будимпешти са 187.108. Доиста угледан број. И при свем том наглом прираштају становништва, у Будимпешти има данас безброј кућа празних, јер нема ко да се усели у њих. Но са наглим развијањем Будимпеште корачало је упоред и сиромашење и пропадање. У Будимпешти падају данас трговине за трговином, судске и приватне продаје су на дневном реду у ужасном броју, и вароши тој је банкротство на прагу, да њени оци и влада озбиљно лупају главом како да спасу варош од пропасти. А какво је јадно стање у њој и колико пати морал у њој, о томе су пуни сви листови.

Забава. Српска женска добротворна задруга у Митровици приређује забаву са дилетантском представом, концертом војне музике и игранком у корист своје благајне на дан свога заштитника „Архиђакона Стевана" 27. децембра 1900. у великој дворани „Српског дома". I. Део: 1. Чижек „Српска увертира" свира оркестар ц. и кр. петроварадинске војне музике. — 2. „Француско-пруски рат" шаљива игра у 1 чину од Косте Трифковића, престављају ова г. г. и гђице Мане Дивјак, Десанка Вабићева, Катица Ђукићева, Милисав Ј. Костић, Софија Видаковићева, Милош Ђ. Крестић. — 3. Јенко „Из српског луга и дубраве" свира оркестар ц. и кр. петров. војне музике. — 4., 5. и 6. свира оркестар ц. и кр. петров. војне музике. — 7. „Јадац" шаљива игра у 1 чину, од Мише Димитријевића, представљају ова г. г. и гђице Илија Бајић, Јулијана Баришићева, Десанка Јеремићева, Мане Дивјак, Милисав Ј. Костић и Милош Ђукић. — II. Део: Игранка.

Шта све учини глад. И бечки и пештански листови пишу о ужасној невољи и великом броју убогих и гладних. У пркос многим добротворним установама, у пркос народним кујнама и општем дељењу хлеба, гладни не могу да се нахране. — По званичном исказу бечке општине, само у једном срезу Беча, Отакрингу имаде 3257 школске мушке и женске деце, која немају ни одрпана одела, а 2919 дечака и девојчица гладују. Са глађу шири се ужасно и неморалност. Дечаци и девојке створили су читаву организацију и подају се свакој неморалној страсти и сваком неморалном уживању, да би дошли до парче хлеба. И блуд и одвратне страсне болести и пијанство се због тога јако шири, тако, да се просјачење сматра за најмањи преступ. И то су само слике из једног среза бечког, а какву би тек ужасну слику имали пред собом, да се изнесу подаци о томе из свију срезова. Без сумње су и подаци ови јако умерени, а право стање је далеко црње и горе. Пештански листови признају, да ни у Пешти није боље, и топло препоручују целом пештанском грађанству, да се упише у добротворна друштва, која иду за тим, да ублаже глад и беду, и уклоне неморал. Да се овим не може много постићи, то је извесно. Томе треба радикална лека, а тај може пружити само добра и ваљана државна управа са здравим државним системом.

Страх Немаца од Пољака. У последње време учестали су у немачких новинама чланци, у којем се упозорује на опасност, која Немачкој прети од Пољака. До сада су се Немци крепили понемченим Словенима, али од како се у Пољака пробудила народна свест, бивају немачки редови слабији. У Пруској су покушавали државним новцем да оснују са 125 мил. круна банку, која би од Пољака куповала имања, и на њима насељавала, уз владину помоћ, Немце. Али ствар испаде противно. Видевши опасност, која им прети, Пољаци сложно сташе у одбрану своје дедовине и ови покуповаше силна имања немачка. То и навала Пољака радника на запад, поплашила је зло Немце, који код све своје мудрости и лукавштине не могу да издрже с Пољацима утакмица на законитом основу, него вичу полицију у помоћ. — Колико су Пољаци у годинама 1890. до 1898. напредовали, види се из ових података, што их доносе немачки владини листови. У Немачкој је број Пољака за то време порастао са 173.000 душа. Место некадашње слабости у тециву, неплодна расипања економске снаге, дошла је код Пољака чврста воља на рад уз свесну тежњу за напретком, што се види у свима гранама економског живота. У занату и трговини, у ратарству и рукодељству види се да Пољаци цветају.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ".

Стигли 20. децембра.

Будимпешта. Сел, председник министарства, изјавио је о новој години приликом примања, да ће данашњи сабор расправити још само закон о инкомпатибилитету и о вицинералним железницама. Веће реформе оставиће се за будући сабор.

Мадрид. Наступила је општа криза у министарству.

Пекинг. Шенг и Ли-Хунг-Чанг примили су у име Кине понуђене услове.

Капштат. Број Бура који су продрли у Кап износи преко 6000.

Пекинг. Заступници су закључили да умоле кинеске заступнике да своја питања о појединим тачкама заједничке ноте писмено поднесу.

Софија. Потпуно је неистинита вест о споразуму између Бугарске и Србије у ствари Македоније.

осталом чекајте! Не! Идите, идите! Ја вас мрзим! Али не! Не идите! О, да ви знате како сам љута. (Баци револвер на столицу) Прсти ми отекоше од овог чуда... (Подере махраму од љутине.) Шта стојите ту! Чистита се!

Смирнов. Па, збогом!

Гђа Попов. Да, да, идите само! (Виче.) А куда ћете? Чекајте... У осталом идите... О, како сам љута! Не долаз'те ми близу, не идите ми ближе!

Смирнов. (Дође близу.) Како се и сам љутим! Заљубио сам се као какав гимназиста, на коленима сам клечао... пролази ме језа.. (Строго.) Ја вас љубим! Само то ми је требало, да се заљубим! Сутра морам платити камату, почело је кошење сена, а уједаред се јављате ви. (Хвата је око паса.) Никад нећу себи опростити!

Гђа Попов. Даље! Себи руке! Ја вас мрзим... Себи руке! (Дугачак пољубац.)

(Кочијаш с гвозденим вилама и радници с коњем.)

Лука (види како се љуби оно двоје.) Праведни боже! (Почивка.)

Гђа Попов. (С обореним очима.) Лука, реци онима у штали, да Тобију не даду ни мало зоби данас!

З. В.

Трговина.

НОВИ САД, 18. децембра 1900. г. Пшеница прве каквоће фор. 6·——70 н. Пшеница средња фор. 6·50—60 н. Пшеница лакша роба фор. 6·30—40 н. Наполица ф. 5·30 – 60 н. Јечам нови ф. 5·30—50 н Зоб фор. 4·80—5 нов. Кукуруз у зрну нови фор 4·20—35 н. нови у клипови ф. —·——.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пакљена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 31—32 нов. живе
„ средњи . . 29—30 нов. мере
„ лаки . . . 26—28 нов.

Све од 1 килограма.

Теоци . 30—32 нов. по клгр.
Јагњци ——— фор по пару.
Овци . 8—16 фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

17. децембра било је . . . . . 1·73 мет.
18. децембра било је . . . . . 1·48 мет.

ОГЛАСИ.

Друштво за узајамно потпомагање при удаји и женидби и опште осигурање у краљевини Србији.

ПОЗИВ.

Члановима оделења за узајамно помагање при удаји и женидби јавља се, да ће се **збор оделења за узајамно подпомагање при удаји и женидби,** који је био заказан за 17. децембар т. год., обавити 27. тек. мес. у 8 сати пре подне у просторијама »Позоришне Кафане«, а са следећим дневним редом:

1. Избор деловође.
2. Избор три овереника записника.
3. Извештај о стању оделења и решење о даљем опстанку овог оделења.

Улазнице ће се издавати сваког радног дана од 8 12 пре, и од 2—5 часова по подне а празником само од 10—12 часова пре подне до у очи самог дана збора.

Београд, 17. децембра 1900. год.

Управа
Друштва за узајамно потпомагање при удаји и женидби и опште осигурање.

1—3 689

НА ЗНАЊЕ.

Члановима оделења за узајамно потпомагање при удаји и женидби јавља се ради знања и управљања, да ће управа друштвена **исплату премија,** за које је прикупљен разрез, за месец јули и I. половину августа, а то су књижице чији су бројеви раније објављени преко новина, одпочети и вршити од 18. децембра т. г. на друштвеној благајни сваког радног од 9—12 пре и од 3—5 часова по подне.

Чланови који буду хтели примити новац на каси друштвеној нека изволе привести управи два лица, који члана лично познају, а које у исто време и управа друштва познаје; они пак чланови који желе, да им се новац поштом пошаље, нека изволе то у препорученом писму у што краћем року управи доставити и тачно назначити адресу, на коју да им се новац пошаље.

Београд, 17. децембра 1900.

Управа
друштва за узајамно потпомагање при удаји и женидби и опште осигурање.

1—3 690

Члановима оделења за узајамно потпомагање при удаји и женидби јавља се, да је рок исплате разреза за месец септембар **продужен до 22. децембра тек год** по решењу управног одбора од 17. тек. мсца.

Београд, 17. децембра 1900. год.

Управа
Друштва за узајамно потпомагање при удаји и женидби и опште осигурање.

1—3 691

! Нема боље кафе !

него што разашиљу

ГАВРА СТЕЈИЋ И ДРУГ

ФИЈУМА

уз ниже означену цену, поузећем **без икаква друга трошка** у врећицама од 5 килограма.

Сантос најфинија бирана . 1 килограм фор. 1·10
Куба II. нова овогодишња 1 „ „ 1·60
Либерија огромно зрно . . 1 „ „ 1·60
Златна Јава мирисава . . 1 „ „ 1·70
Куба бр. 30. специјалитет 1 „ „ 1·75
(Ова кафа је била пређе 2 фор.)
Цејлон оригинал . . . . 1 килограм фор. 2·—
Мока права арабска . . . 1 „ „ 2·—
у 5 клгр. може се узети и 2 3 врсте, свака засебно упакована.
Сушонг теја ¼ клгр. оригинална кутија фор. 1·90
Царски меланж ¼ клгр. ориг. „ „ 2·50
Мандарин-Караван ¼ клгр. ориг. „ „ 2·60

Маслиновог уља (зејтин, Tafeloel):
бр. Ш/6. ф. 4·50, бр. Ш/7. ф. 5·50, бр. Ш/8. ф. 6·—

Поморанџе и лимунова, смокава финих и датуља
1 сортимент од 5 клгр. фор. 3·20 франко.

Све франко и без трошка.

Чувајте се оних, који поруџбине купе у наше име а робу шаљу из провинције. Наши заступници су ова г. г. путници. *За Босну*: г. Милош Борић, *за Срем и Бачку:* г. г. Мита Ђорђевић и Ђорђе Анастасијевић 655 8 10

СРПСКА ЗАДРУГА ЗА ШТЕДЊУ
У ВЕЛ. БЕЧКЕРЕКУ.

ПОЗИВ.

Српска задруга за штедњу у Вел Бечкереку отвара уписивање на I. коло честица са уплаћивањем од 1. (14.) јануара 1901, год.

Уплата износи 40 пот. недељно а траје 4 године. За уписнину се плаћа 50 пот. по честици.

Уписивање отпочиње 1. (14.) јануара 1901. у просторијама завода.

У Вел. Бечкереку, 11 (24.) дец. 1900.

Управни одбор
Српске Задруге за штедњу
У Вел. Бечкереку

677 3—3

Хемијски завод краљ угарског универзитета:

Kristály

Планински извор
СВ. ЛУКИНОГ КУПАТИЛА
У БУДИМПЕШТИ
јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и рестарацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:
У ТРГОВИНАМА Г. Г.
Стојановића и Радовановића, Браће Вагнера, Д. Коде и З. Арсенића. 628 11—

Од више стотина приознатих лекара препоручена.

Најукуснија и најјефтинија минерална вода.

ЗА ЈЕСЕН И ПРОЛЕЋЕ

препоручујем разноврсно
САЂЕЊЕ ВОЋАКА,
као: јабуке, крушке, кајсије. орахе, трешње, вишње, бресквe, шљиве, гуње, вазда плодне малине, купине и јагоде

Сађење за дворeде:
липе, платане, црвене кестене, јаворе, (црногорицу) племените јеле, смреке и тује.

ВИСОКЕ И НИСКЕ РУЖЕ
као и сваковрсно **уресно грмље** са најлепшим цветом.

Преузимам засађивање **воћних, уресних и кућних вртова.** 623 6—12

ГАШПАР ТАЛЕР,
прва сремска школа дрвећа и цвећа у Вуковару.

Поштованој публици стављамо до повољног знања, да се

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ

ПРИПОЗНАТЕ
ФАБРИКЕ КОЊАКА ГРОФА ГЕЗЕ ЕСТЕРХАЗИЈА
ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА
У БУДИМПЕШТИ
налази код

З. АРСЕНИЋА

У НОВОМЪ САДУ. 624 9—10

Лично признање кнеза Бизмарка и Лудвига Кошута.

На свима изложбама са највећим одликовањима премирано. Естерхазијев коњак је љубимац публике.

На лутрији „ЂАЧКОГ ДОМА" чије је вучење већ 12. Јануара 1901 год

Само за 40 пот. могу се добити згодитци од

10.000

1000, 500 и т. д. свега
укупно 1311 згодитка.
Срећке продају се у свима раднама.

Срећке ове могу се добити у администрацији „Заставе". 673 4—9

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.